ئامادەکردنی زریان سەرچناری

بێ ئارامی

ئاخ و داخ و دەرد، لە دەست تەنیایی
پەشێویی بێ حەد، دەردی بێ دوایی
ئەم سەرسامییە
بێ ئارامییە
دڵ ناکامییە
کەی دێ کۆتایی؟

***

بۆ هەر کوێ ئەچم پێی خراپترم
ناسرەوێ دڵەی پڕ لە ئاگرم
نە لە ناو گوڵزار
نە لای خزم و یار
نە لە دەشت و شار
ئۆقرە ناگرم

***

لە دەست شار هەڵدێم، ئەچمە ناو گوڵزار
لەوێش هەڵناکەم، دێمەوە ناو شار
وەک ئارام نەماو
دڵ و پێ سووتاو
خانەی خەو ڕووخاو
لە دنیا بێزار

***

کە بە تێکەڵ بوون وەها بێزارم
بۆچ بەتەنیایی پەشێوە کارم؟
بۆ وەک ڕەنجەڕۆم
وەڕەس بووم لە خۆم
بۆ هەر کوێ ئەڕۆم
دڵ بێ قەرارم؟

1938

سلێمانی

فەلسەفەی دڵداری

که جۆگا تێکەڵی چەم بێ و چەمیش تێکەڵ بە دریا بێ
شەماڵیش پڕ لە هەستی بێ، نییە شت تاک و تەنیا بێ
بە قانوونی خودا، ئەشیا، ئەبێ تێکەڵ بە یەکتر بن
ئیتر بۆچی من و تۆ تێکەڵی یەکتر ببین نابێ؟!
که کێو و کەژ بکەن ماچی هەموو ئاسمانی بەرز و شین
شەپۆلیش هەر وەکوو دڵدار لە مل یەک دەستی ئالابێ
ئەبەد نابێ کە خوشکی گوڵ برای دەرکات و لێی دوور بێ
کە تیشکی ڕۆژ زەمینی هەر وەکوو دولبەر لەکۆشا بێ
ئەوا مانگیش ئەکا ماچی بەحر گەر تۆش نەکەی ماچم
هەمووی بێ کەڵکە ئەم ماچانە، بێ تۆ فائیدەی نابێ

1939
بەغدا

ئەی دیدە پەری

ئەی دیدەپەری بەو دەمە، بەو کوڵمە گوڵینە
بۆ کەس نییە تاسەر، ئەوەڕێ، ئەم گوڵی ژینە
تاسەر نییە ئەم نازە، وەها دووری مەبینە
ئەو چاوە گەلاوێژە خەڵاتی کە برینە
ئەو زوڵفە کە ئێستاکە دووتوێی عەنبەری چینە
ڕۆژێکی کە دێ، تێکەڵی توێی خاکی زەمینە
ئەو گەردنە بێگەردە کە وەک تەختی بلوورە
ئەو لێوە کە وەک خونچە تەڕ و ناسک و سوورە
ئێستاکە بەبێ ڕەحمی سزای جەور و فتوورە
لای وایە کە ژین فانی نییە و ڕێگەیی دوورە
نایزانێ کە هەر پەنجەیێ لەم خاکی زەمینە
کوڵمی دەهەزار لەیل و دەمی سەد مەم و زینە

ئەمرۆ دڵی بێچارە ئەبەی ئەیخەیتە ناو داو
نایزانی سبەینێ ئەکەوی سەرکز و داماو
ئەو جوانییە ئەڕوات و لەچاو گوم ئەبێ وەک ئاو
ئەو ڕۆژە ئەبێ دائیمە هەر بێنیە بەرچاو
تا ڕەحمێ بکەی ئێستاکە بەم زام و برینە
سەرکز نەبی لەو جێگە بێ سامانی زەمینە
ئەم چەند قسەیەم وتوە بە تۆ ئێستە بەچاکی
گەرچی ئەشیزانم دڵی بەردت نییە باکی
مەڕوانەرە ئەمرۆ کە بەڕوومەت گوڵی تاکی
بڕوانە سبەینێ، کە لەناو دامەنی خاکی
سەد لەیلی وەک تۆ بووە لەم ڕۆشنی ژینە
ئێستاکە لەناو جەرگەیی تاریکیی زەمینە

1939

سلێمانی

تانگۆی کوردی

تاقانە خونچەکەی باخی ژیانم
زیندووکەرەوەی ئاواتی بێ گیانم
ڕۆشنکەری ڕێگای ژین و مانم
با لە دەستی ژینی پەستی شار و دێ، شار و دێ
ڕاکەین و ڕوو بکەینە چۆڵ و هەردێ، ناو هەردێ
تەنیا، وەک ئاسکۆڵەی کۆسار
ڕوو بکەینە قەدشاخ و ناو گوڵزار

❊❊❊

لە قەد پاڵی شاخی هەزار بە هەزار
لە سای سێبەری درەختی ناو گوڵزار
کونجێ بکەین بە هێلانە و هەوار
دەست لە گەردن، تاکوو مردن، شۆخ و شاد، شۆخ و شاد
خەمی دنیا بە ماچ بدەین بە باد، هەر بە باد

گۆنات، هەڵمژم پڕ بە دەم
سوور هەڵگەڕێی هێندە ماچت کەم

1941
سلێمانی

شۆڕشی نائومێدی

بناغە و چینی دیواری
تەلاری بەرزی دڵداری
بە سەر لانەی دڵا ڕووخا، تەپوتۆزی خەمی هێنا
بەدووی باڵداری ئاواتی، فڕیوی بێ سەر و شوێنا
دەسا ئەی پاییزی ماتەم، ئەوەندەم تاسە پێ ماوە
هەموو ئەو یادگارەی لەو ژیانی عەشقە جێ ماوە
بەجارێ وەک گەڵا سروەی خەزانت گشتی ڕاماڵێ
بەوردی هەر گەڵاییێکی، ببا بۆ قوژبن و چاڵێ

❋❋❋

دەبا باڕەش لە دواییدا
لە بیابانی..لماویدا
تەپوتۆزێکی وا بێنێ، هەوا یەکجاری بخرۆشێ
سەری ئەو قوژبن و چاڵە، وەکوو گۆڕیچکە داپۆشێ
لەپاشانا بە بای وەشتا، لەسەردا هەوری ڕەش بێنێ
بە گۆڕی یادگارا، با بەخوڕ تاوێ ببارێنێ
دە با بمرێ بەیەکجاری لە گۆڕی تەنگ و تەنیادا
نیشانە و ناوی هەڵگیرێ لەناو بازاڕی دنیادا

❋❋❋

بەڵێ با گەردەلوولێ بێ
ئەوی بۆنێکی تۆی لێ بێ
وەکوو ئەو پووشە ڕاپێچی بکا بۆ گۆڕی تەنیایی
بە گوێیا با بچرپێنێ نقامی عومری کۆتایی
پەپوو هاوڕازی وێرانە و نیشانەی مەرگی ڕووناکی
بە دەنگی شوومی با شیوەن بکا بۆ گیانی ناپاکی

لەسەر ئەو دەنگ و ئاوازە، دە با شەیتانی ڕاڕایی
سەمای پڕ تەوسی بێ شەرمی بکا بۆ عەشقی کۆتایی

***

دەبا دەستی ستەمکاری
ژیانی پڕ لە زۆرداری
لە یادا بیسڕێ شێوەت لە یادی ژین و گەردوونا
بەبێ ڕەحمانە غەرقی کا، لە بەحری قووڵی ونبوونا
ونی کا با لە بەر چاوم، نیگای چاوانی فێڵاویت
گوڵی بێ بۆنی جوانیت و بزەی سەر لێوی ژەهراویت
بە تاپۆی یادگاری تێکشکاوی بێ سەر و پێوە
بە دڵداری عومری کورت و شەوانی جوانەمەرگێوە

1944

سلێمانی

دڵێکی تێکشکاو

بە سەرسامی لەسەر لووتکەی بڵندی گەنجی وەستاوم
شریتی عومری ڕابردووم وەکوو خەو دێتە بەرچاوم
شریتی چی؟ سەراپا سەرگورشتەی نائومێدیمە
فلیمی پڕ لە ناسۆری هەرەس هێنانی لاویمە
تروسکەی تیا بەدی ناکەم، سەرنجم چەندە لێ داوە
لە تاپۆی نامرادیم و تەمی ناسۆری بەولاوە
ئەوی ئەوساکە ڕووناکیی ئەدا بەم ژینە شێواوە
دڵێکی پڕ لە ئاهەنگ بوو، کە ئێستا پاکی ڕووخاوە

***

بەڵێ ئەوسا دڵێکم بوو، کە سەرچاوەی ژیانم بوو
دڵێ: مەڵبەندی ئاوات و تەوژم و تینی گیانم بوو
دڵێ گوڵزاری دڵداری و بەهەشتی خۆشەویستی بوو
وەکوو بتخانە مەیدانی بتی جوانی پەرستی بوو
لەگەڵ هاوار و گریانی هەژارانا لە شینا بوو
لەگەڵ ناڵەی کەساسانا لە خورپە و ڕاچەنینا بوو

لەژێر سایەی ئەوینێکا، هەموو سیحرێکی پۆشی بوو
لە کونجێکی خەراباتا، خەریکی بادەنۆشی بوو
دڵێ بوو دار و دیواری هەموو مەستی نیگارێ بوو
هەموو سوچێکی دەسکردی، بەڵێنی تاقە یارێ بوو
دڵێ، خونچەی تەمای وابوو، لە خۆشی ئەو دەمی وا کا
کە تیشکی ئەو لە لێوی دا، گوڵاوپڕژێنی دنیا کا
دڵێ، ئامادە بوو، تاری، هەزار ئاوازی لێ هەستێ
بە مەرجێ گوڵبەدەم جارێ بەمەستی لێی بدا، دەستێ
تەلاری دڵ، کە دیواری وەها مەستی ئەوینی بوو
لە باوەش گرتنی باڵای، هەموو ئاواتی ژینی بوو
گوڵ و گوڵزاری دڵ وا بوو خەیاڵی ڕۆژ و هی شەویان
«کە وا پرشنگی دوو چاوت، بڕێژێ چاوی بێ خەویان»
وەنەوشە و نێرگز و شەوبۆ، هەموو سەرخۆشی تاسەی بوون
لەتەک سروەی بەیانیدا تەماداری هەناسەی بوون
هەموو پێکێکی مەینۆشی، بەیادی ئەو، کە پڕ مەی بوو
لە مەیخانەی دڵا کەیلی بزەی ئەو جووتە لێوەی بوو
هەموو پاڕانەوەی وابوو، بە شێوان و سبەینانێ
کە ڕۆژێ لێوی پڕ تاسەی لەسەر دوو لێوی ئەو دانێ

❊❊❊

کەچی ئەو کۆشکی چەند ساڵەی، دڵم بنچینەکەی دانا
بە تەنیا گەردەلولێکی «نەهاتی»، چوو بە ئاسمانا
هەموو ئەو نیاز و ئاواتەی لە ناو ناخی دەروونا بوو
لە داخی بێ بەڵێنیی ئەو بە جارێ تەفر و توونا بوو
بەڵێ، کاتێ بە خۆم زانی، بەهاری پڕ ئەوین ڕۆیی
خەو و ئاواتی چەند ساڵە و بەڵێنی پێ گەیین ڕۆیی
گەلێکم پشکنی دنیا لە دووی ئەو جووتە لێوەی ئەو
هەزار ئەفسووس! نە ئەو ڕۆژەم بەدی کرد و نە شێوەی ئەو
نە پڕشنگی لە خونچەی دا، نە پەنجەی دا لە تاری دڵ
نە بەژنی شۆخ و شەنگی بوو بە میوانی تەلاری دڵ
نە چاوانی گوڵی ڕشت و نە کلچێوکێکی پیا هێنا
نە پرچی نێرگزی مەست و، وەنەوشەی شینی داهێنا

نە پێکی نایە سەر لێو و نە بیستم ڕازی شیرینی
نە ماڵئاوایی لێ کردم نە ئیتر شێوەییم بینی

***

بەڵێ ئەو خونچەیەی چەند هەنگ پەشۆکابوون لەژێر پێیدا
خەوی ڕۆژ و شەوی وا بوو گزنگی چاوی تۆ لێی دا
کە چاوی تۆی نەدی شێوا، لە داخا کوڵمی خوا کردی
گەڵاکانی وەکوو عومری منی بێچارە با بردی
تەلی دڵ، چەندە سەیری کرد، کە پەنجەی تۆی نەدی چاوی
دەروونی بوو بە گۆڕیچەی هەموو ئاوازی تاساوی
تەلاری دڵ کە ڕۆشن بوو بەوەی تۆ بی بە میوانی
هەواری چۆڵ و هۆڵی بوو بە گۆڕی گردی سەیوانی
گوڵی باخی دڵم، چاوی، بەدووی تۆدا ئەوەند گێڕا
هەتاکوو چاوەکەی خۆشی، لە دەوری چاوی تۆ گێڕا
وەنەوشە و دەستەخوشکانی، لە بێ مەیلیی هەناسەی تۆ
هەناسەی دەرنەچوو دەمیان و تاساشن، لە تاسەی تۆ
وە یا ئەو پێکە ڕەنگینەی کە هەر نەیبیست لە تۆ دەنگێ
لە داخا بادەکەی ڕشت و، سەری خۆی دایە بەر سەنگێ
لە پاشا، گەرد و تۆزقاڵێ، کە وەک کەرتی دڵی من بوو
یەکیی ڕووی کردە سووچێک و لە تاریکیی شەوا ون بوو

***

بەڵێ، ئێستا ئەوەی جێ ماوە بۆ من، یادگارێکە
بەسەرهاتی دڵی ورد و بەسەرچوونی بەهارێکە

1983-1946

شانزە ساڵ چاوەڕوانی

دوێنێ لەتەک نەمانی سوورایی خۆرنشینا
کە شەو هێواشێ باڵی کێشا بەسەر زەمینا
تۆماری شانزە ساڵی ژیانی خۆشەویستیم
ئاواتی پڕ لە تاسەی دەروون و گیانی برسیم
بە جارێ نایە چاڵی ژیانی پڕ سزاوە

که شەوقی چەندە گەنجی هەژاری تیا ڕزاوە
لە تەک هەموو عەزاب و ژیانی بێ هیوادا
ئەم ڕەنجی ساڵەهایەم، کە گشتی چوو بە بادا
لەتەک ئەمانەشا من، هەرچەندە تێگەییشتووم
کە دووی خەیاڵی دووری، پەری نیگارێ کەوتووم
لە کانی قووڵی دڵما کە بۆتە گۆڕی ئاوات
ڕژاوە نەقشی باڵای بڵندی ئاڵ و واڵات

1948

عەبابەیلێ

پێنج خشتەکی لەسەر غەزەلێکی شێخ نووری

قەت نەدەی ئازاری گیانی مەست و بێدارانی شەو
خۆت نەخەیتە بەر شەپۆلی ئەشکی بێ پایانی شەو
ئەی کچی خواوەندی جوانی و ئەی چرای دیوانی شەو
(خۆت بپارێزە لە ئاهی دڵ برینداراني شەو
نەک خوا ناکەردە گیرا بێ دۆعای ناڵانی شەو)

وێڵم و تاریکە دەورم، فەرشی رێگەم مەینەتە
بێکەسم، تەنیا ئەناڵم، مەرگی خۆمم عەزرەتە
سازی ئاهەنگی شەوانم، سۆزی جەرگی لەت لەتە
(یاوەر و یاری ئەنیسم ئاه و ئەشکی حەسرەتە
ئافەرین ئەی بارەکەڵڵا، دیدەیی گریانی شەو)

وا نەزانی دەستی خەم یادت لە دڵدا دەر ئەکا
ئەشکی خوێنینم دەلیلە بۆ کەسێ باوەڕ نەکا
گیانەکەم بەو تیشکی چاوەی شەڕ لەگەڵ ئەختەر ئەکا
(دڵ ئەبێتە قەترەیێ خوێن و لە دیدەم سەر ئەکا
هەر کە ڕابوورێ بە دڵما سوحبەتی جارانی شەو)

هاودەمێ فەرمووی: لەبەرچی کردەوەت گریانە هەر
تافی لاوێتیتە، لاوی، قەڵبەزەی سەیرانە هەر
من وتم سەیران و خۆشی پێشکەشی شادانە هەر
(ئەشکی حەسرەت لازمی جەمعی سیابەختانە هەر
شەونمی سوبحە دەلیلی قەترەیەک گریانی شەو)

هەوڵی زۆرم دا، لە داوی زوڵفی ئەو بێ مرووەتە
دەرچم و دوایی بهێنم بەم عەزاب و مەینەتە
پێی وتم بێ سوودە هەوڵت، تاکوو ماوی جێگەتە
(نووری لەم پێچ و خەمی زوڵفە نەجاتت زەحمەتە
لای سەخی تەبعان مەحاڵە ڕوخسەتی میوانی شەو)

1948
هەڵەبجە

چەپکە گوڵێک بۆ ست فاتمە

فاتمە، دوو چاوی مەستت، پڕ تەلیسمی جوانییە
پڕ شەرابی خۆشەویستی و عارەقی یەزدانییە
بەژن و بالاکەت نموونەی هەیکەلی یۆنانییە
لار و لەنجەت مۆسیقایە، بەستەیە، گۆرانییە
بووکی ڕازاوەی خەیاڵم، گیانەکەم ست فاتمە
تاقە پڕشنگێکی چاوت ئەوپەڕی ئاواتمە

گەرچی دڵداری لە خاکی ئێمەدا ئەفسانەیە
هەر بەتەنیا بۆ کوڕی خاوەن تەلار و عانەیە
گیانەکەم، ئەمما دڵی من لەو دڵە شێتانەیە
بێ ئەوەی هیچ شک بەرێ، کوژراوی ئەو چاوانەیە
هەر بەتەنیا خۆشەویستی شک ئەبەم، ست فاتمە
سەروەتم ناوێ، بزەی تۆ، ئەوپەڕی ئاواتمە

خۆشەویستی وا کە نامەی خوایە بۆ پێغەمبەران
بەرز و ناسک، وەک هەناسەی پڕ گوڵاوی دولبەران
نەک وەکوو حەزکردنی دینار و گەوهەر پەروەران
ئەو کەسانەی بۆ قڕانێ، چەندە دڵیان هەڵوەران
خەڵقی تر پارەپەرستی با بکەن، ست فاتمە
من بە تەنیا، تۆ پەرستی ئەوپەڕی ئاواتمە

زۆر کەڕەت هانم ئەدا داخی دەروونی پڕ گڕم
بۆتی هەڵڕێژم سکاڵای ناسکی گەرم و گوڕم
داخەکەم کاتێ کە دێمە بەردەمت، واقی وڕم
وام ئەشێوێنێ بە جۆرێ نایەڵێ هیچ دەربڕم
بووکی ڕازاوەی خەیاڵم، گیانەکەم ست فاتمە
گوێیە بۆ ئەم ڕازە شل کەی، ئەوپەڕی ئاواتمە

1950

سلێمانی

دوو چەشن دڵداری

ئەم دڵەی وەک بت پەرستێ ڕوو ئەکاتە چاوەکەت
نوێژ ئەکا بۆ تیشکی چاو و زوڵفە تێک ئاڵاوەکەت
گەرچی ئەیشێلی بە زەبری قۆندەرە و پێڵاوەکەت
قەت بە دڵڕەق باست ناکەم، نایزڕێنم ناوەکەت
چونکە ئەیزانم تەلاری یارە خواپێداوەکەت
مەستی کردووی، بۆیە نابینێ لە عاستم، چاوەکەت

باخەوان بۆ ئەو مەبەستە گوڵ ئەلاوێنێتەوە
بۆ ئەوەی گەورەی بکا و بۆ پارە بیگۆڕێتەوە
بیفرۆشێ بەو کەسەی خەڵقی ئەڕوتێنێتەوە
بۆ ئەوەی مێزی شەرابی پێ بڕازێنێتەوە
کچ لەلای ئێمە گوڵێکە، بۆیە پەروەردەی ئەکەن
تا بڕازێنێتەوە مێزی شەرابی دەوڵەمەن

ڕەنگە لات وابێ کە گوایا یارەکەت مارەت ئەکا
یا بە کەیبانووی تەلاری بەرزی ئەم شارەت ئەکا
ئەم خەیاڵەت خاوە، تووشی داوی ئەو مارەت ئەکا
چونکە وەک گورگێکە، مەیلی ئەو لەش و لارەت ئەکا
ئەو بەتەنیا بۆ گوڵی سەر مێزی بادەی تۆی ئەوێ
هەر کە جارێ بۆنی کردی، جا گوڵێکی نوێی ئەوەێ

ئەو، گوڵی بۆ مێزی بادە و پۆکەر و یاریی ئەوێ
واتە تۆی بۆ تێپەڕینی کاتی بێزاریی ئەوێ
من، گوڵم بۆ تۆوی باخی ژین و دڵداری ئەوێ
یانی من، تۆم بۆ ئەوینی عومری یەکجاری ئەوێ
تۆم ئەوێ وەک گوڵ لە باخی ماڵی مندا هەڵبدەی
نەک گەڵی سەرمێزی ئیمڕۆ بیت و پێخوستی سبەی

من. ئەوینم هێنی عومرە و، هی خەوی شەوگار نییە
وەک خەوی خاوەن تەلار و خاوەنی دینار نییە
هەر بووە و هەرگیز ئەمێنێ، هینی جار و بار نییە
ئاوی لێڵی کوێرە شیوێ چەشنی هی ڕووبار نییە
جا ئیتر من قسەی خۆم پێ گەیانی، بێ درۆ
حەز ئەکەی هەر وەک پەپوولە ڕوو لە ئاگر کە و بڕۆ!

1983-1950

تەپڵی بەتاڵ

وەم زانی کە نامووس و حەیا نرخی کوڕانە
ڕاستگۆیی، وڵات پەروەری ئەنجامی ژیانە
نەمزانی براکەم، هەموو ئەم ناوە زلانە
وەک تەپڵی بەتاڵ، گەرچی زل و گەورەیە دەنگیان
دەسکردی خەیاڵن لە ژیانا نییە ڕەنگیان!

نەمزانی ئەتیکێتی سەدەی تازە ڕیایە!
ئادابی لە لایە ئەوی وەک لۆتی وەهایە
فیزی ئەم و ئەو هەڵئەپەڕێنێ بە سەنایە
کێ باوی هەبوو نۆکەرە ئەو، گوێ ئەلەقێنێ
مەیموونە، تەشی ڕێسە، بە دڵ پیا هەڵئەخوێنێ!

بەم جۆرە ئەڕۆیشت و لەبەر خۆیەوە ئەیووت:
بڕوا کە نەکەیت یا کە نەبێ ئێستە کە دەمکوت
فەرموو ئەوەگەل چۆنی ئەڵێم وایە کوت و مت
گەورەی کە لەبەر پارە تەشی ڕستنە پیشەی
بچکۆلەکەشی نۆکەرییە کاری هەمیشەی

چەند ساڵە لە ڕێی ئەم گەلەدا، من کە ئەسووتێم
کەس نرخی نەزانیم و هەتا تێنەگەیی لێم
سا شەرتە کە میللەت ئەمە بێ، بیخەمە ژێر پێم
هەرچەندە بەسەر زاری ئەبێ گەل مەبەسم بێ
بۆ شوێنە ونی بەرزیی ئەو گورزی دەسم بێ

ئاوا بە ڕق و کینەوە هەنگاوی ئەنا بۆی
پیلانی ئەکێشا بە خەیاڵ و خەوی بێ شۆی
تا گەییە تەلارێک و کەمێ هاتەوە سەر خۆی
وەک دوو دڵی یەک قاچی ببەستێتەوە تاوێ
وەستا و لە پاشا چووە ژوورێ بە شەقاوێ

لەو ڕۆژەوە هەرچی کە ئەزانی و نەئەزانی
لەو کۆشکە هەڵی ڕشت و فرۆشتی بە نیهانی
کۆتایی بە ژینی لەوە پێشی بەوە هانی
لەو ساوە قەڵەمبازی ئەدا پایە بە پایە
بۆ هەڵمەتە کاسەی گەلەکەی بوبووە سایە

ئینجا کە گەیی ئەو بە پلە و پایەیی ئەمڕۆی
کۆبوونەوە لێی پایەپەرستانی وەکوو خۆی
تاکوو بە تەشی ڕستن و بادانی درۆ بۆی
سەودا لە پەنایا بکەن و جێ بفرۆشن
پاڕوو بگلێنن بە شەو و بادە بنۆشن

شەو مێزی شەرابی کە ئەڕازایەوە بۆ کۆڕ
ڕووناکی ئەبەخشی لە شەوا ویسکیی سەر مۆر
جا پێک و سەری گەرم و قسە و بابەتی سەد جۆر
هەر پەخشی ستایش بوو بە سەر کاکی بەڕێزا
هەر گوڵ ئەکرا جا بە یەخەی خاوەنی مێزا

تەنیا کە ئەبوو یا خەفەتی کاری ئەکرد تێی
ئەیدی کە قسەی هاودەمەکەی دێتەوە بەر گوێی
بەم شێوەیە ئەیخوێندەوە ئەو نامەیە بۆ خۆی
فەرمووتە ئەوەی خزمەتی ژێردەستی مەبەست بێ
پێویستە وەکوو ئێوە مەزن بێت و بەدەست بێ

پاکانە ئەکەیت بۆ هەوەسی نەوسن و برسیت؟!
گوایا کە لەبەر خزمەتی گەل عاشقی کورسیت؟
کورسیت کە هەبێ دادی گەلی لێوە ئەپرسیت؟
قوربان! بە چ ڕەنگ پێت ئەکرێ خزمەتی کونجێ
تا سوودی لەگەڵ سوودی سەری گەورە نەگونجێ

خۆ گەر بیەوێ ئەو سەرە پیلانێ بتاشێ
یا بۆ گەلەکەت سازی بکا کوورە و ئاشێ
ئەیبینی کە لەم دامەیەدا ئەتکەنە داشێ!
ئەوسا مەزنیت، دەرئەکەوێ خەون و خەیاڵە
ئەو گەورەییەی ئێوە وەکوو تەپڵی بەتاڵە!

هەرچی وتبوو هاودەمەکەی گشتی وەها بوو

پیلان و گەل و ڕۆڵەیی گەل ئاگر و کا بوو
بۆ سوودی کەسانێ، ملی چەند ڕۆڵە شکابوو!
لەم نەقشەیەدا، کاکی مەزن، پیادەیی شا بوو
لافی مەزنی و گەورەیی ئەو هەر وەکوو با بوو!

***

ئەوسا قسەکەی هاتەوە گوێ زۆر بە زوڵاڵی
تۆ دەنگی دەهۆڵێکی وە یا تەپڵی بەتاڵی!

1983-1951

چاوەڕوانیی بێهوودە

هەموو ڕۆژێ لەبەر سەیری بتی ئەو بەژن و باڵایە
لە سەر ڕێدا ئەوەستم من، هەتا کوو ئاوی پێم دایە
بە دوو چاوێ کە شەوقی چاوەڕوانی ئەیتروکێنێ
بە دوو چاوێ کە سرڕی قووڵی لاوێتی ئەدرکێنێ
سەرنجی ڕێ ئەدەم، ڕێگا، هەموو شێوەی ئەوی تیایە
وەکوو دنیا لەناو جوانیی ئەوا تواێتەوە، وایە
شنەی با، باسی جوانیی ئەو بە گوێی مندا ئەچرپێنێ
هەموو دەرکەوتنی شۆخێ، دڵی من دا ئەخورپێنێ
بەڵام خورپەی تەواوی دڵ لەگەڵ هەنگاوی ئەودایە
کە سەرتاپا لە ئاوازی بەهەشتی خواوە پەیدایە
بەڵێ، کاتێ کە ئەو دەرکەوت، ئیتر من بێ سەر و شوێنم
بە تیشکی خۆری جوانی ئەو، بە جارێ قوڵپ ئەدا خوێنم
وەکوو چۆن نەونەمامێ، گەردەلوول ئەیبات و ئەیهێنێ
لەشم موچڕکی دڵداری، وەها ناخی ئەبزوێنێ
ئەگەرچی وەک خەیاڵی من عەبا دەوری لەشی داوە
لە ئەندام و لەش و لاری بڵند و ڕێکی ئاڵاوە
بەڵام کاتێ کە با چمکی عەباکەی لا ئەدا، تاوێ
ئەڕێژێ پووزی نایابی، لە سیحری خوایی، لافاوێ

1951

سلێمانی

ڕازی تەنیایی

ژیان و ئەرکی ناخۆشی پەپوولەی ئارەزووی کوشتم
شەرابی جامی دڵداری، لە تافی لاوییا ڕشتم
تەمی ڕۆژانی پڕمەینەت، وەها تاریک و چڵکن بوو
نیگاری خۆشەویستی دڵ، پەری ئاسایی، تیا ون بوو
شەوی تەنیایی، ڕووناکیی چرای ئاواتی، خنکانم
دەسی ناکامی، ئاوازەی دەروونی کەیلی تاسانم
ئەوا ئێستا لەگەڵ زامی
دەروونی پڕ لە ناکامی
ئەپێوم چۆڵی سەرسامی

لە تەنیاییی شەوی ژینا، ئەنێم هەنگاوی کوێرانە!
نییە دەستێ دەرم بێنێ لەناو ئەم گۆڕە وێرانە
نییە جوانێ، سەری کاسم بنێمە سەر دڵی نەرمی
کە هیلاکیی لەشم دەرکا خەوی سەر باوەشی گەرمی
ئەگێڕم چاوی بێ تینم بە تاریکیی شەوا، سەرسام
نییە پرشنگی دوو چاوێ، کە ڕووناکی بکا، ڕێگام
بە غەیەری باڵی خەمناکی
شەوی پڕ ترس و سامناکی
نییە یەک تۆزە ڕووناکی

نییە تەنیا پەریزادێ، کە پاڵم پێوە نێ، نازی
کە بەهرەی سیس و ژاکاوم ببووژێنێتەوە، ڕازی
تریقەی ئەو، تەمی ئەم یەئسە ڕامالێ لەسەر چاوم
وەکوو لای لایە ژیری کا، دڵی منداڵی گریاوم
بەڵێ گوێ هەڵئەخەم بێجگە لە خورپەی سست و لێدانی
دڵی پەستم، کە نووزەی دێ بە عاستەم ڕازی پەنهانی
نییە، هەر دەنگی هیچ نایێ
لە هیچ شوێنێ، لە هیچ لایێ
شەقەی باڵی شنەی بایێ!

سلێمانی1951

ئۆباڵی خۆت بە ئەستۆی خۆتە

بە دەستی خۆت کە جامت خستە سەر لێوت غەشیمانە
ئەگەر زەهریشی تێدا بوو، گوناهی خۆتە بیزانە
هەڵە یا خود گوناهت کرد، لە کاتێکا کە بێهۆشی
سزا و تاڵاوی هەرچی بێ، ئەبێ وەک بادە بینۆشی
ئەگەر پیاویت و ئەیزانی، کە وا ئۆباڵی کردارت
لە ئەستۆی وردی خۆتایە، ئیتر بێسوودە هاوارت!

1953

خەرمانە

چ سرڕێکت لەناو دڵدا، حەشار داوە بەپەنهانی
کە چاوت چەشنی ئاوێنە وەها بێ پەردە درکانی
ئەزانم دڵ هەیە، وەک مس، کە ژەنگ دێنێ بەئاسانی
دڵی تۆ زێڕی تێزابە لە کوێوە ژەنگی هەڵهانی؟
ئەمانە گەرچی تێ ناگەم، بەڵام پێوستە بیزانی
هەتا ماوم لەدنیادا، فریشتەی باخی ئاواتم
بەدڵ هەرچەشنی خەرمانە، لەدەوری مانگی گۆناتم

1953

پەیامی یار

لە یارەوە:
لە شۆخ و شەنگی پارەوە
لە ڕازی ... پڕ نیهانییا
لە تەک شنەی بەیانییا
پەیام لە یاری جوانەوە
گەیشتە لام

❊❊❊

بەرامەکەی
گوڵاوی باخی نامەکەی
کە ئاوی زیندەگانییە
شەرابی کامەرانییە
گوڵی هیوای ژیانەوە
گوڵی هیوام

***

چ نامەیێ ؟
چ پەنجەیێ، چ خامەیێ ؟
ئەوەندە دڵ ئەکاتەوە؟
خەفەت لە بیر ئەباتەوە،
ئەخاتە ناخی گیانەوە
تەزووی بەتام؟

1958
سلێمانی

بۆ سەر گڵکۆی ئازیزان

بۆ «کەمالی جەلال سائیب» وتراوە، کە لە ١٩٣٨/٧/٢٤دا لە ڕانیە کووژراوە.

بای ئەجەل هات و لەناو کاو، دەفتەری ژینی دڕیم
تاکوو دوێنێ خونچە بووم ئەمڕۆ بە ناحەق هەڵوەریم!
وەک برووسکە نەونەمامێ داڕنێ، وەختی چرۆ
هات و گوللەی وێڵ لە ناکاو بێگوناه جەرگی بڕیم!

1938

به زمانی «موحەممەد کەریم»ی هاوڕێمەوە وتراوە کە لە سەرەتای لاویدا، خۆی کوشتووە

برام وا تێنەگەی ئاخم، لە داخی نائۆمێدیمە
ئەگەرچی زامی سەرسەنگم نیشانەی جوانەمەرگیمە!
بەڵام بۆیە دڵم بەر گوللەدا، زانیم کە چی تیایە
دڵێ وێنەی کچی تیا بێ، نەمانی باشە بۆچیمە؟!

1953

بۆ «مەهتابی شێخ جەلالی شێخ ڕەشید» وتراوە کە لە هەرەتی لاویدا جوانەمەرگ بووە

کە ڕابوردی بە ئەسپایی، لەسەر ئەم گۆڕە پێ دانێ
کە مەهتابێکی تێدایە مەگەر ئەو خوایە بیزانێ!
لە باخی خۆشەویستیدا، گوڵاڵەی نەوجەوانی بوو
کەچی کاتی گەڵاڕێزانی ئەو، هێشتا بەیانی بوو!

1959

بۆ«نەژادی ڕەمزی ئەفەندی»وتراوە کە قوتابی کۆلیجی پزیشکی بووە لە ئەستەمبوڵ و لە هەرەتی لاویدا مردووە

درەختی ڕەنجی چەند ساڵەم، کەمی مابوو چرۆ دەرکا
کەمی مابوو بەری باخم، ژیانم پڕ لە سێبەر کا
بە ئەو ئاواتە من ئەژیام، لە کونجی دوور وڵاتێکا
لەپڕ مردن، تەلاری ژینمی ڕووخان، لە ساتێکا!

1969/03/06

بۆ «شێخ ئەحمەدی شێخ ڕەزای بەرزنجی» وتراوە، کە لە نەخۆشخانەی سلێمانی کۆچی دوایی کرد

هەتا مابووم، دەسی تاسەم نەگەییە چاکی دڵخوازێ!
نە هۆشم مەستی بۆنی بوو، نە گوێچکەم کەیلی ئاوازێ!
کە مردیشم لە ژوورێکی نەخۆشخانەی سلێمانی
نە دڵسۆزم لە دەورم بوو، نە کەس بەو مردنەی زانی!

1972

بۆ «شێرزادی کاکە جەزا» وتراوە کە لە کۆلیجی کشت و کاڵ لە هەرێتی لاویدا کۆچی دوایی کردووە

هەموو ئاواتی ناکامم گوڵاڵەی لالەزارێ بوو
شریتی سەر گورشتەی من خەوێکی نەوبەهارێ بوو
هەموو پێچانەوی ژینم، بریتی بوو لە چیرۆکێ
لە کورتی و زوو بەسەر چوونا ، بزەی سەرلێوی یارێ بوو!

1980/03/17

سەرچاوە/ ڤەژین بوکس2019-09-09